

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VÄLJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA
A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektiooni juhataja J. Janusson
Sektiooni nõukogu esimees A. Meerits
Põllumajandussektiooni juhataja J. Kurkus
Sektiooni nõukogu esimees Prof. P. Kõpp
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 14

Tallinn, 6. aprillil 1937

III aastakäik

SISU:

Lhk.

CONTENTS:

Page

PÕLLUMAJANDUS

Maatulunduskapitali kasutamise 242

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

Metsakaubanduse seisund 243

Raudteetegevus 1936. a. 245

Lühiuudiseid 246

LAEVANDUS

Prahiturg 247

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

Võiturg 248

Peekoniturg 248

Tapaloomade ja lihaturg 249

Kanamunaturg 249

Põllumajanduslik väljavedu 249

Piimaturg 250

Teraviljaturg 250

Linaturg 251

Kartuliturg 252

Aedviljaturg 252

Kalaturg 252

VALISMAA MAJANDUSTEATMEID

Nafta maailmaturuseisund 253

INFORMATSIOONI OSA

Eesti Panga nädalaaruanne 256

VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE
OSAKONNA TEATED

Austraalia väliskaubandus 257

AGRICULTURE

Use of Land Utilisation Fund 242

INDUSTRY AND TRADE

Timber Trade Conditions 243

Activity of Railways in 1936 245

Sundry Information 246

SHIPPING

Freight Market 247

AGRICULTURAL MARKETS

Butter Market 248

Bacon Market 248

Cattle and Meat Market 249

Egg Market 249

Exports of Agricultural Products 249

Milk Market 250

Grain Market 250

Flax Market 251

Potato Market 252

Vegetable Market 252

Fish Market 252

FOREIGN COUNTRIES

Conditions on World Naphtha Market 253

INFORMATION PART

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return 256

FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION

Foreign Trade of Australia 257

Kuukiri „Konjunktuur“

avaldab Konjunktuurinstituudi uurimistöid ja annab Konjunktuurindeksis arvuks ülevaateid majanduse kohta originaalsel ja piltlikul kujul.

Kuukiri „KONJUNKTUUR“ ilmub iga kuu algul vihkudena 64—80 lk.

Tellimishind Kr. 8.— aastas, poolaastas Kr. 5.—

ühes nädalajärgi „MAJANDUSTEADETEGA“ „ 12.— aastas, poolaastas „ 7.—

PÕLLUMAJANDUS

MAATULUNDUSKAPITALI KASUSTAMINE.

USE OF LAND UTILISATION FUND.

P. Rubel.

Maatulunduskapitali krediidi kasustamine 1936. a. näitas võrreldes 1935. a. tunduvalt tõusu. Suurem tõus oli tingitud laialatuluslikust krediiditarvest seemnevilja ostmiseks, kuna 1935. a. sügisel esinenud halva ilmastiku tõttu viljakoristamisel seemnevilja kvaliteet kannatas. Seemneviljakrediiti kasustati kokku 1936. a. 256 000 kr., mis kuulus väljaandmisele kohalike ühispankade vahetalitusel. Uue alana finantseeriti 1936. a. aedviljakonservimis-, eriti aga õuna- ja marjamahlade tehaseid. Suurem käärimata naturaalmahla tarve oli tingitud sellekohasest määrusest, mis karastavate jookide valmistamist reguleeris suunas, et võetaks senisest enam kasustamisele käärimata õuna- ja marjamahlu.

Laienemist näitas ka piimaühingute laenuude ala. Peale laenuude uute ehitiste ja seadiste soetamiseks oli siin tegemist suurel määral ka veel seniste piimaühingute era- võlgade korraldamisaktisiooniga.

Maatulundusmasinate laenuude alal esines tõus peamiselt traktorjaamade asutamise laenuude andmisega, mis oli vajalik uudismaade ülesharimise mehhaniseerimise läbiviimiseks.

Teisel aladel oli laenusumma liikuvus võrreldes eelmise aastaga võrdlemisi väike, püsites enam-vähem endisis piires. Iseloomustav on siiski, et pikema vaheaja järele kenkib taas päevakorrale linaharimistööstuste finantseerimise tarve ühenduses linahindade tõusuga.

Maatulunduskapitalist on antud kahe aasta jooksul laenu põllumajanduse edendamiseks:

	1936. kr.	1935. kr.
1. Põllumajandussaadusi töötlevaile tööstusile	287 000	160 600
Sellest:		
a) piimatööstused	221 800	160 600
b) aedviljakonservimistööstused	62 900	—
c) linatööstused	2 300	—

	1936. kr.	1935. kr.
2. Põllumeestele tootmisvahendite soetamiseks	392 900	95 700
Sellest:		
a) seemnevilja	256 100	300
b) ikaldus- ja loomakahjude puhul	80 400	71 100
c) maatulundusmasinad	52 000	3 300
d) viljasortimispunktide asutamiseks	2 600	5 800
e) suguloomade soetamiseks	1 800	10 200
3. Kalameestele tootmisvahendite soetamiseks	59 600	60 900
Sellest:		
a) tormikahjude puhul	6 300	2 400
b) kalapaadimootorite ja püügivahendite soetamiseks	53 300	58 500
4. Muuks otstarbeiks	30 000	47 000
Sellest:		
a) põllumajanduslike näitusväljakute korraldamiseks	30 000	43 000
b) põllumajanduskirjanduse kirjastamiseks	—	4 000

K o k k u : 769 500 364 200

Krediiditarve tõusis 1936. a. võrreldes 1935. a. peagu kahekordseks. 1937. a. peale ei ole võimalusi krediidi üldsumma tunduvaiks suurendamiseks. Küll on aga krediidi juhtimiseks alade järgi näha ette suuremat tõusu maatulundusmasinate osas. Vab. Val. kiitis heaks Maatulunduskapitalist antavate laenuude kasutamise kava, millega on tunduvalt suurendatud uudismaade harimiseks asutatavate uute traktorjaamade krediiti, samuti on samast laenuuligist mõeldud rahuldada laenusoove turbalõikamismasinade ostu finantseerimiseks, millega soodustatakse turbalõikuse mehhaniseerimist põllumajanduse otstarbeiks.

Seemneviljalaenuude alal kujuneb nõudmine olevail andmeil tagasihoidlikumaks võrreldes eelmise aastaga, mistõttu vastavat summat eelarves on vähendatud.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

METSAKAUBANDUSE SEISUND. — TIMBER TRADE CONDITIONS.

Metsamaterjaliekспорт k. a. esimese kahe kuu jooksul kujunes väiksemaks kui mullu samal ajavahemikul. Tänavu eksporditi metsamaterjali kokku 9112 tih 390 tuh. kr. eest, läinud aastal aga samal ajal 16266 tih 393 tuh. kr. väärtuses. Koguselt vähenes seega metsamaterjali väljaveedu tänavu 44%, väärtuselt aga vaid ümmarguselt 1%. Neist arvudest ilmneb selgesti metsamaterjalihindade tugev tõus viimasel ajal. Kui läinud aasta alguskuul saadi saematerjali väljaveol keskmiselt kr. 32,67 tih-lt, siis tänavu juba kr. 38,85; veelgi tugevamini tõusis kastilaudade keskmine väljaveoväärtus, nimelt 43,64 kr-lt 64,69 kr-le tih, samuti propside oma — 9,02 kr-lt 12,11 kr-le tih ning haavapakud — 28,46 kr-lt 31,47 kr-le tih.

Rahvusvahelise metsaturu konjunktuur praegu on endiselt hea. Mõõdunud aasta sügisel ja talvel suurenes metsamaterjali konjunktuuri intensiivsus tunduvalt ning haaras järjest peagu kõik turud kui ka ekspordimaad. Suured eelmüügid seoses heade tarbimisväljavaadetega, milliseid esineb nüüd mitte ainult Inglises, nagu varemaltgi aastail, vaid peagu kõigil teiselgi turgudel, õigustavad käesolevat kõrgkonjunktuuri igati ja lasevad oletada selle kindlust ja püsivust veel edaspidigi. Tuleb eriti pidada meeles ka E. T. E. C. (European Timber Exporters' Convention), mistõttu metsaeksportmaade väljaveokogus on piiratud ja määratud ette kindlaks.

Läinud aasta oli parimaid inglise metsakaubanduse ajalooos, osutudes rekord-aastaks; metsamaterjalide sisseveokogus ulatus 2372070 std-le, ületades seega kõigi eelmiste aastate sisseveokoguseid; mullu veeti Britti sisse 377000 std rohkem metsamaterjali kui eelmisel aastal. Hinnad liikusid peagu kogu aasta tõususuunas. Metsamaterjalitarbimine oli pidevalt hea ning metsakaubanduse alal tegelevate firmade kasud tähelepanuväärt suured. Metsamaterjalide toodang ja metsakaubandus olid halva konjunktuuri ja ületoodangu tõttu juba kaheksa aega ebatasuv äri. Nüüd näis olevat

tulnud ses suhtes lõplik pööre, kusjuures nõudmiste pideva tõusu tõttu paljudes mais ning metsaekspordi rahvusvahelise organisatsiooni alusel on metsaturuseisund muutunud kindlaks. Et E. T. E. C. ülesandeks on esijoones kohandada pakkumist nõudmisele, võib loota, et ka nõudmise võimaliku vähenemise korral välditakse hinnalangust.

Metsamaterjalide tarbimine igasuguste sortimentide alal on Inglises endiselt hea, kuigi võiks nentida, et nõudmine eriti suuremate dimensioonide järele on viimasel ajal tõusnud (peamiselt riiklike sõjavaru- ja raudteede ehitustööde jaoks). Viimased tarvivad eriti laudu ja plankke 3×9" ja 2½×7" dimensioones.

Laotagavaru Inglises, arvestades praegust ootamata suurt tarbimist, tuleb pidada normaalseiks. Jaemüüjate laotagavarad on praegu veidi suuremad kui läinud aastal samal ajal, kuna hindade tõusu ootusel püüti end varustada materjalidega võimalikult aegsasti.

Olgu siinkohal tähendatud, et viimaseil kui Inglises on märgata puudust eriti lehtpuumaterjalide alal. Nende materjalide järele on nõudmine tähelepanuväärt suur Soosis, Lääne-Inglises ja Hollandis; olevaist tagavaradest P.-Euroopa metsaeksportmais ei näi piisavat selle nõudmise rahuldamiseks. L.-Soome lehtpuumaterjalide hinnad on seetõttu praegu nii tugevasti tõusnud, et nad sageli ulatuvad juba okaspuumaterjalide hindade tasemele. Lehtpuumaterjalide madalad hinnad viimaseil aastail on selle materjali toodangut kahtlemata tugevasti piiranud. Sellele asjaolule lisandub veel, et ka tselluloosi-, esijoones sulfii-tselluloositõustus, on hakanud kasutama rohkel arvul lehtpuud.

Harukordselt elav metsamaterjalide tarbimine Inglises, ning E. T. E. C. kokkuleppe põhjal teostatud Põhja- ja Kesk-Euroopa riikide metsaekspordi piiramine näivad olevat andnud soodsa võimaluse Kanada metsaeksportõrile oma toodangu turustamiseks Inglises senisest tunduvalt suuremal määral.

Inglise suuremate pankade juhtivad tege- lased hiljutipeetud aasta peakoosolekuil väl- jendusid k. a. konjunktuuri arengu kohta üldiselt optimistlikult. Vaadet, na- gu oleks kõrgkonjunktuur jõudnud juba oma tippu, eitati üksmeelselt. Madalad hinnad ja tootmise kui ka turustamise kunstlikud tõkestamised olevat laotagavarasid vähenda- nud tugevasti; elustuv kaubandus olevat neid kiiresti realiseerinud ning viimase kuue kõrgkonjunktuuri-kuu järgi olevat esinenud isegi teatud kaubapuudus, mis on põhjus- tanud ka metsamaterjalide suuri sisseoste praegu. Tarbing näib kestvut endiselt in- tensiivselt, vaatamata eraettevõtlikkuse või- malikule tagasiminekuile, kuna hiigelkulutu- sed sõjavarustuse otstarbeks mõjustavad konjunktuuriarengut ka edaspidi veel tuge- vasti.

Metsaturuseisundit ja selle arengut Prantsuses käesoleval aastal peetakse üldiselt soodsaks. Arvestatakse erakordselt elavat ehitustegevust tänavu, milline osalt uute sõjavarustuskulutuste tõttu ületavat kaugelt eelmisi aastaid. Ka majanduse üldine elavnemine kui ka maailmanäitus otseselt ja kaudselt peaksid omaltpoolt suurendama nõudmisi metsamaterjalide järele. Et lao- tagavarad aastavahetusel osutusid väikesiks, näib olevat kindel, et nõudmine välismaiste materjalide järele suureneb peagi.

Läbirääkimised impordi-korra põhipane- vate muudatuste asjus ei ole senini leidnud veel lõplikku lahendust. Rida kavu on töö- tatud välja, milledes näit. nähakse ette kogu metsaimpordi ositust kahte kontingentide- rühma. Üks neist, nimelt normaalkontin- gent, arvutatakse 1935/36. a. keskmiste imp- ortarvude alusel. Teist nn. spetsiaalkon- tingenti võivat määrata põllutöominister vastavalt maa tarviduse järgi, et hädakorral vältida siseturul liigset hinnatõusu metsa- materjalide alal. Peale selle tulevat selgi- tada ses suhtes veel erivahekorrdi mitmete maadega eraldi. NSVL-u 1937. a. kontin- gent määrati kindlaks 1935. ja 1936. a. sealt tegelikult imporditud metsamaterjalide alu- sel. Saematerjali alal oleks selle järgi NSVL-u kontingent Prantsuses tänavu üm- marguselt 49 000 std, mis on umbes 5000 std väiksem kui mullu.

Endiselt elavalt püsiv ehitustegevus Sak- sas on põhjustanud metsamaterjalide tu- rustamise alal seal väga soodsat konjunk- tuuri. Eriti silmapaistev on see töötlemata metsamaterjalide suhtes. Olgugi et 1937. a. metsamajandusaasta jaoks nähakse ette suu- ri etteraiumisi, ei piisa sellest siiski veel kõlkljal metsamaterjalitarviduse rahuldami- seks. Ametlikud kokkuvõtted näitavad, et 1934/35 m/a. raiuti 49,9 milj. thm puitu; 1935/36 m/a. arvatakse olevat raiatud 4—5 milj. thm puitu rohkem, kui seda lubanuks normaaluurdekasv. Käesoleval metsama- jandusaastal kavatsetakse raiuda veelgi enam, vaatamata, et metsamajandusringkon- nad peavad sellist metsakasustamispoliitikat hädasohtlikuks. Töötlemata metsamaterjali- de hindade stabiliseerimiseks teeb valitsus suuri pingutusi, andes välja seks otstarbeks määrusi.

Saematerjalide alal esineb samutigi nõud- miste suurenemine. Omamaiste saeveskite tegevus on seetõttu äärmiselt intensiivne. Paljudes sortimentides ei saa aga omamai- sed saeveskid rahuldada nõudmisi, mistõttu välismaisi metsamaterjalidel näib kujune- vat häid väljavaateid Saksas.

Hollandis tõusid kohe peale väärin- gu devalveerimist metsamaterjalide hinnad 20—25%. See asjaolu ei mõjunud nõudmi- sele ebasoodsalt, koguni vastupidi, hinna- tõusu tõttu elavnemine nõudmine. Oodatakse peatset elavnemist tööstuse kui ka ehitus- tegevuse alal ning nõudmine metsamaterjali järele osutub elavaks. Eriti kastilaudade tööstus näib olevat muutunud intensiivseks ning tänavu on veetud eriti Lätist Hollan- disse seks otstarbeks pakke. Metsaturuolu- kord Hollandis käesoleva aasta esimesil kuil laseb teha järeldusi häiks väljavaateiks seal ka lähemas tulevikus.

Mis puutub metsakaubanduse seisundisse üksikuis metsaekspordima, siis peab tähenda- ma, et Rootsi on tänavu juba sõlminud lepinguid 600 000 std-le, ilma et eksportõrid oleksid sealjuures teinud kuigi suuri pingu- tusi. Selline tendents näib kestvut ka lähe- mail kuil. Ekspordõrid peavad läbirääkimisi juba tehingute üle septembriks ja hiljem. Müükide kujunemine tänavu erineb tunduvalt

eelmiste aastate omist, kusjuures selle intensiivsusega on raske pidada sammu.

Soome metsamaterjalide müüik käesoleval aastal on edenenud veelgi elavamalt ja soodsamalt. I. IV k. a. oli Soome müünud juba üle 800 000 std. Soomlased on müüinud seega tänavu juba tunduvalt rohkem kui rootslased ja venelased. Suuremalt jaolt on lepingud sõlmitud inglastega, ent ka müügid Euroopa mandri riigesse ja L.-Aafrikasse on osutanud tähelepanuväärt aktiivsust. Olgu siinkohal tähendatud, et vahetõrge Soome ja Rootsi metsamaterjalide eksporthindade vahel on nüüd kujunemas teissuguseks, kui see oli varem. Endine

hinnavahe, mida juba pikemat äga varem oldi harjunud arvestama, on nüüd tunduvalt vähenemas. Näib, nagu oleks Soomes hinnatõstmisi suudetud teostada suurema energiaga kui Rootsis. Loodetakse, et see uus vahetõrge rootsi hindadega jääb pisima ka tulevikus.

Peab tähendama, et praeguse soodsa metsakonjunktuuri juures võib metsamaterjalihindade järjekindel tõstmine edaspidi siiski kutsuda esile teatud hädahoju hinnalanguse näol. E. T. E. C. püüabki ses mõttes saavutada hindade stabiilsust praegusel tasemel ning vältida spekulatsiooni võimalikke pahesid.

RAUDTEETEGEVUS 1936. A. — ACTIVITY OF RAILWAYS IN 1936.

Raudteede tegevuse elavamine ilmnes vedudes kui ka tuludes.

Vedudest laekus tuh. kr.

	1936	%	1935	%	± kr.	± %
Üldse . . .	13740	100,0	12220	100,0	+1520	+12,4
Sellast:						
reisijateveost . . .	5173	37,7	4532	37,1	641	+14,1
pagasi- ja postiveost	511	3,7	460	3,8	51	+11,1
kaubaveost . . .	7364	53,6	6747	55,8	617	+ 9,1
mitmesugune tulu . . .	692	5,0	481	3,9	211	+43,9

Üldsummas suurenes tulude summa I. a. võrreldes 1520 tuh. kr. ehk 12,4%, millest 42,2% laekus reisijateveost ja 40,6% kaubaveost. Võrreldes tululiike kahel tegevusaastal, näeme et tulu reisijateveost suurenes 14,1%, pagasiveost 11,1%, kaubaveost 9,1%, kohtulike nõudmiste otsused raudtee kasuks suurendasid mitmesugust tulu 43,9%.

Lõppenud aasta nõudis kulu tuh. kr.

	1936	%	1935	%	± kr.	± %
Üldse	12907	100,0	11739	100,0	+568	+4,8
Sellast:						
teenistustasu	5071	41,2	5006	42,6	+65	+1,3
rongide liiklemis . . .	2152	17,5	1976	16,8	+176	+8,9
veerevabin. korrashoid	2181	17,7	2156	18,4	+26	+1,2
tee- ja hoonete korrash.	1849	15,0	1620	13,8	+228	+14,1
muud kulud	1054	8,6	981	8,8	+73	+7,4
Erakorralised kulud	1362		396		+1026	+305,4

Üldse kulutati 12307 tuh. kr. eelmise aasta 11739 tuh. kr. vastu ehk 4,8% enam. Tee- ja hoonete korrashoiukulu suu-

renes 228 tuh. kr. ehk 14,1%, rongide liiklemiseks ja kaubaveoks kulutati 176 tuh. kr. ehk 8,9% enam eelmisest aastast. Rongide liiklemiskuludest langes veduriküttekuludeks 77,4% 76,0% vastu eelmisel aastal. Veerevabinõude korrashoiukuludest kulutati tänavu 35,5% l. a. 32,4% vastu vedurite parandusiks ja uuendusiks ning 41,4% m. a. 45,5% asemel vagunite parandamiseks, millest kaubavagunite paranduseks tarvitati tänavu 34,8% l. a. 47,9% vastu. Erakorraline kulu tõusis 1026 tuh. kr. ehk 305,4%, millest veerevkoosseade muretsemiseks ja täiendamiseks kulutati 33,8%, pealisehitiste korrashoiuks (uute rööbaste teesepaigutamine) 32,3% ja jaamade laiendamiseks ning uute hoonete ehitamiseks 26,4%.

1936. a. veetud maksuline kaubakogus suurenes eelmise aasta 2209 tuh. tn-it 2375 tuh. tn-le ehk 7,5%, mis põhjustas ka tn-km arvu suurenemist 214 435 tuh-it 231 089 tuh-le ehk 7,7%. Ca 70,0% kaubakogusest ja 75,0% tn-km. kuulub laiarööpmelisel teel veetavale kaubale.

Pagasit veeti 6,5:5,4 tuh. tn vastu k. a. kasuks ehk 20,4% enam mullusest. Suurenenud pagasikogus ja keskmise veokauguse pikenedamine 75,3 km-it 94,3 km-le mõjustas tn-km arvu kasvu 407 tuh-it 613 tuh-le ehk 50,6%.

Tõus reisijate liikluses kestis aasta läbi, mis l. a. 9199 tuh-it kasvas

10 380 tuh-dele ehk 12,8%. Reisijate arv II klassis, mis evib 2,0% osatähtsust üldarvust, suurenes 195 tuh-lt 234 tuh-le ehk 20,0%. Reis-km arv tõusis 312 592 tuh-km-

le eelmise aasta 269 420 tuh. km-lt ehk 16,0%. Elektrironges kasustanud reisijad kat- sid ca 13,0% reis-km üldarvust mõlemal aastal.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

● Majandusminister andis loa Tekstiiltöös- tuse a/s „Tekla” põhikirja mõningate §§ muutmiseks ja põhikapitali suurendamiseks 50 000 kr-lt 450 000 kr-le.

● Tööstuse- ja kaubanduse osaihingule „Estonafra” nime muutmiseks Tööstuse ja kaubanduse osaihing „Orto”.

Majandusministeerium andis loa:

● A-s. A. M. Luther, Tallinnas, ühe hü- draulilisliimipressi ja kiirpressi ostuks Saksast 14 872 kr. koguväärtuses.

● Metsaäri Jüri Puhu, Tallinnas, ühe hõõvelmasina ostuks Rootsist 2 930 kr. väärtuses.

● Keemiateshas „Aroom”, Tallinnas, ühe la- boratooriumi trehter-värviveski os- tuks Saksast 240 kr. väärtuses.

● Sokolaaditehas „Kawe” — K. & K. Vell- ner, Tallinnas, ühe karamellitaitja ja -rullija ostuks Saksast koguväärtuses 3 843 kr.

● O-ü. Kilti turbatööstus, Tallinnas, ühe kiirsaeraami osade ostuks Soomest 1 067 kr. väärtuses.

● Elektri- elementitehas „IKA” — Raag & Heinmet, Tallinnas, ühe puppide sidu- mis- masina ostuks Inglisest 1 560 kr. väärtuses.

● Kartonaažitööstus „Koidula” — R. Met- sakond, Tallinnas, ühe paberilõikamis- reljeefpressi- ja parforeermasina ostuks Saksast koguväärtuses 1 385 kr.

● Villatööstus Ferd. Peterson, Raasikul, ühe kunstvilla-hundimasina ostuks Saksast 1 500 kr. väärtuses.

● Tööstuse ja kaubanduse o/ü. „Orto”, Tallinnas, ühe mehaanilise segaja os- tuks Inglisest 459 kr. väärtuses.

Masinad ja seadised on määratud ettevõ- tete seadiste uuendamiseks ja ajakohastami- seks.

● Kapten J. Teng'ile, Tallinnas, ühe dii- sel- mootori ostuks Taanist 17 895 kr vää- rtuses. Mootor on määratud purjeka „Dione” jõumasinaks.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa:

● A. Suumann & Ko, Tallinnas, Tina 17 asuvas mehaanilises puutööstuses töötamiseks. Ettevõttes leiab tööd 10 tööl- list. Jõuandjais elektrimootorid kogujõuga 4 hj. Valmistatakse igasugust mööblit ja ehituste osi.

● N. Düüna'le, Torgu vallas, Saaremaal, ajutise saeveski sisseseadmiseks ja seal töötamiseks kuni 1. X 37. Ettevõttes leiab tööd 14 tööl- list. Jõuandjais 8 hj. loko- mobiil. Valmistatakse mitmesugust ehitus- materjali.

● J. Migdal'ile, Tallinnas, Volta 3 sisse- seatud kudumis- ja baretitööstuses töötamiseks 5 käsiteljel ja poolimismasin- al ja 2 hj. elektrimootor. Ettevõttes leiab tööd kuni 10 tööl- list. Kootakse šenill-riiet, selle ja barette.

● H. Tuuts'ile, Märjamaa vallas, Lääne- maal, ja huveski sisseseadmiseks. Ettevõ- ttes leiab tööd kuni 9 tööl- list. Jõuandjaks 60 hj. imevgaasi- ja 25 hj. diiselmootorid. Jahvatatakse igasugust teravilja.

● J. Tamm'ele, Undla vallas, Virumaal, rauatöökoja sisseseadmiseks ja seal töö- tamiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 10 töö- list. Jõuandjaks 10 hj. naftamootor. Ehita- takse peamiselt saekaatreid ja tehakse mit- mesuguseid remonttöid masinate paranduse alal.

● O/ü. „Viru'le” kuuluv Kadrina kartuli- tärklisvabrik alustas taas tööd 1. IV k. a.

LAEVANDUS

PRAHITURG. — FREIGHT MARKET.

Prahiturg kahel viimasel nädalal oli võrdlemisi elav ning tendents kõvenev. Eriti võiks märkida viljavedudel turukõvenemist, mida põhjustasid püsivad viljaostud Saksa, Itaalia ja Inglise poolt. Sisaks sellele tekkis kuuludus Argentiinas vilja väljaveo ratsioneerimise kavatsusest, mis tõstis viljahindu ja suurendas nõudmisi vedudeks. Peale L.-Ameerika tehti rohkesti prahte Austraaliast ja Mustast merest ning Doonault. Prahihinnad kõigil neil vedudel näitasid kõvenemistendentsi. Nii maksti L.-Austraaliast U. K. kuni 13/-—15/- üle miinimumi, s. o. 44/- 46/-; Doonault U. K. 22/6—23/-; L.-Ameerikast U. K. 27/6—27/9. Viljaturu kõvenemine tõstis ka teiste kaugevedude ja Vahemere prahte. Nii tõusid puuvillaseemned Aleksandriast Londoni taas 17/6 per 60 kub. j. ja suhkravedu Kuubast U. K. 22/6—23/-. Ka süte- ja metallimuldade veod Vahemerre/tagasi olid püsivad, näidates väikest tõusu. Suur nõudmine oli ajalepingulaevade järele lähemaks ja pikemaks ajaks, kusjuures hinnad kõvenesid. Näit. maksti 6000—8000 dw. tn. laevadest 6/12 kuu peale 6/- 7/- ning väiksemaist umb. 2000—3000 dw. tn. laevadest Balti/Euroopa sõitudeks keskm. 8/- per tn. See on tunduvalt hinnatõus, kuna veebr. oli see hind 1/- madalam.

Metsaveoprahid eelolevaks sesooniks kõvenesid samuti. Laevaomanikud on olnud kogu aeg tagasihoidlikud, kuid metsa on vedada palju. Kuna teisil turgudel on prahtid keskm. 25—30% üle 1929. a. taseme, ei tule sealt tonnaži metsaveole ning siin oodatakse turukõvenemist.

Et metsaprahid oleksid 1929. a. tasemel, peaks veohind olema keskm. 10/- üle miinimumi. Kuna aga teisil turgudel on prahtitõus suurem, võib oodata ka metsaveos selle normi ületamist. Viimaseil päevil ongi teada prahtimisi, mis on olnud 12/-, isegi kuni 14/-, üle miinimumi, kuna alla 10/- üle miinimumi prahtimine on peagu võimatu. See tähendab tõusu umb. 25—30% võrreldes l. a. prahtidega.

Ka ajalepingul metsavedudeks peab veohind vastavalt tõusma ning NSVL maksis näit. juba ühe vanema 1900 tn. laeva eest £ 750, mis võrdub 8/- per tn. 1929. a. oli hind neil vedudel 2000—3000 dw. tn. laevadest samuti 8/- per tn.

Viimase paari nädala jooksul sõlmiti prahte järgmiselt:

Metsamaterjalid:

650 Std. Tallinn & Pärnu/Hull	45/-	juuli
450 " Gefle/Great Yarmouth	48/-	"
450 " Walkom/Yarmouth	40/3	"
550 " Mäntiluoto/London	40/-	sept.
550 " Props Merikarvia/Grangemouth	41/6	juuli
650/850 Std. Props Pärnu&Tallinn/Grangemouth	45/-	juuni
400 Std. Trångsund & Raumo/Groeningen	45/-	juuli
720 " Kesk-Soome/Grangemouth 10/- üle min.	"	"
800 " Kristienstad/Tyne, 10- üle min.	47/-	aug.
1100 " propse K.-Soome/W.Hartlepool 10/- "	"	"
1150 " propse Viborg/Tyne	37/-	"
1400 " Soome/Tyne/Hull: 10/- üle min.; Hulli 12/6—14/- üle min.	"	"
650 " P.-Soome/E. C. 11/- üle min. 3 reisu.	"	"
380 " Sörnas/G. Yarmouth	47/6	juuni
200 " Sundsvall/Baltimore (Ireland) fo.	60/-	"
140 " Hernösand/Lorient, prii välja	65/-	"

OOKEANI, VAHE-, MUSTAMERE PRAHID:

440 000 k. j. puuvillaseemn. Aleksandria/London	17/6	apr.
6300 tn. vilja Doonau/Antwerpen/Rotterdam	22/6	"
8250 tn. vilja L. Austraalia/U. K.	46/9	mai
7200 tn. mang.-muld Poti/USA	19/-	"
5000 tn. suhkur Kuuba/U.K.	22/6	apr.
6500 tn. villi Doonau/Antwerpen/Rotterdam	28/-	mai
6500 tn. met. muld Huelva/Grangemouth	10/6	apr.
3500 tn. met. muld Huelva/London river	12/6	"
7600 tn. villi S. Lorenzo/p. p. U. K.	27/6	mai

Sõed, koks:

1200 tn. Glasgow/Klaipeda	7/6	märts
4500 " Wales/Gibraltar	8/-	"
3500 " Wales/Tripoli	10/6	apr.
2300 " Newcastle/Lindholmen	6/-	märts
2500 " koks, Hartlepool/Stokholm	8/-	apr.
220 " " Hull/Nakskov	6/3	"
5500—6000 Cardiff/Port Said	8/6	apr.
2000 tn. sõed Newcastle/Cannes	11/7½	"

Ajalepingud:

1900 dw. tn. 6 kuud, Venesse	£ 750	mai/nov.
7450 " " „Elswick Park“	£ 2285	6/12 kuud
7800 " " „Dagfrid“ \$ 1.70/ per tn.	24	"
7500 " " „Rio Bianco“	£ 2725	6 "
7300 " " „Cressington Court“	£ 2965	9 "

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG. — BUTTER MARKET.

Võihindade liikumine välisturul näitas m. n. edasist nõrgenemist. Meie võihin-naks noteeriti Manchesteris 101—103 š cwt l. n. 104—106 š vastu. Ka Saksast saime m. n. vähem kui eelmisel nädalal. Vasta-valt hindade liikumisele noteeriti meie eks-portvõihinnaks 137 s. kg franko saatejaam m. n. 141 s vastu. Turutendents vaikne.

Võituruseisundi kujunemine toimub pä-rast pühi tavaliselt nõrgenevalt, kuna nõud-mine on sel ajal tagasihoidlik. Kuna täna-vu nõudmise vähenemisega käis kaasas Taa-ni võipakkumise suurenemine, langes taani võihind enam kui teisel mail. Nii oli näit. taani võihinnanoteernig m. n. Londonis 118 š cwt pühade-eelse nädala 128 š vastu. Ookea-nitaguste maade võihinna tase näitas aga pakkumise vähenemise tõttu isegi paranemist Inglises. Seetõttu on tõenäone, et võihinna hooajaline langus ei toimu tänavau eriti suurelt.

Või sissevedu Inglisse oli k. a. veebru-ruaris 677 542 cwt l. a. sama kuu 721 120 cwt vastu, vähenedes seega 6%. Impeeriu-

mimaist vähenes või sissevedu veebruaris ül-diselt 10%. Seejuures toimus sisseveo vähe-nemine Austraaliast 36%, kuna Uus-Mere-maalt aga suurenes sissevedu 8%. Väljas-poolt impeeriumi oli sissevedu pisut suurem kui m. a. veebruaris. K. a. esimese kahe kuu jooksul imporditi võid Inglisse 1 488 840 cwt, s. o. l. a. sama aja 1 503 653 cwt vastu. Sissevedu on suurendanud Uus-Meremaa, Taani, Rootsi, Holland, Soome, NSVL, Läti, Eesti, Austria, Leedu ja Argentiina.

Või sissevedu Saksa oli veebruaris 58 833 kv l. a. sama kuu 55 753 kv vastu. K. a. esimese kahe kuu jooksul oli või sisse-vedu Saksa 115 095 kv l. a. 113 472 kv ja 1935. a. sama aja 204 928 kv vastu. Seega on võid veetud Saksa enam kui l. a., kuid tunduvat vähem kui 1935. a. esimesel kahel kuul.

Siseturul maksus või s kg:

Tallinnas	lauavõi 190—195 s, kõõgivõi 165—175 s
Tartus	" 190—200 " " 158—175 "
Pärnus	" 190—195 " " 165—175 "
Valgas	" 180—205 " " 170—180 "
Rakveres	" 185—195 " " 165—180 "

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kindel tendents. Nõud-mine on hea ja vastab pakkumisele, mistõttu ka peekoninoteeringud Londonis jäid muutu-seta. Kuna mais kroonimispidustuseks ooda-takse külalisi Londoni vähemalt milj. ümber, saatsid peekonikaubandusringkonnad delegat-siooni põllutöömistri juurde palvega, et kroonimispidustuste ajaks suurendataks pee-koni-kvootet. Kuid vaatamata sellele määrati peekonikvootte II veerandiks ainult 1 321 186 tsntn, mis vastab I veerandaasta kvootetele.

Kuna kvootte jääb muutuset, nõudmine tõotab aga suureneva, võib oodata peekonihin-dade kõvenemist lähemate nädalate jooksul.

Peekonsigade noteeringud jäid muutmata käesoleva nädala kohta.

Ühtlasi jäi endiseks ka elussigade hind, s. o. 63 s eluskaalu kg. Läänud nädalal eks-porditi NSVL-u esimene saadetis elussigu. Kogusummas saadeti kolmest eksporttapama-jast 602 siga.

Ekspordtapamajad maksavad endiselt järg-misi hindu:

	I s.	II s.	III s.	IV s.
60—72	90	85	70	Siseturu-
55,5—59	85	81	75	hinnad.
72,5—75	86	81	75	
75,5—80	81	77	74	

K. a. esimesel veerandil tapeti eksportta-pamajades 16 700 siga 31 237 sea vastu 1936. a. ja 27 511 sea vastu 1935. a. Seega vähenes toodang 14 537 siga ehk 47%. Vähe-nenud toodang on avaldanud soodsat mõju väljamaksuhindadele seakasvatajale. Kuigi keskmine peekoninoteering Londonis langes k. a. esimesel veerandil 82 š-le 84 š vastu eel-misel aastal, maksti seakasvatajale I sordi peekonse eest aasta esimesel veerandil kesk-miselt 88 s. 64 s. vastu eelmisel aastal. Seega kõvenesid peekonsigade hinnad 24 s. ehk 38%.

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

Pärast pühi kujunes veiste pakkumine kui ka nõudmine võrdseks pühade-eelsega. Hinnalt kõvenesid mõne s. võrra liha-kilolt ainult suuremad pullid, teised sordid püsisid endises hinnas. Tendents kaldub aga väikesele kõvenemisele. Kevadepoole vähenev pakkumine toob kaasa ka kõrgemad hinnad. Suur müügil maksus veiseliha nuumatud suuril pullel 52—56 s., keskmisil 50—52 s. kg. Eluskaaluga turustati nimetatud pulle 30—33 s. kilo.

Väiksemate pullide liha maksus nuumatul 46—50 s., keskmisil 43—46 s. ja lahjadel 40—45 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid pullid 24—28—30 s. kg.

Lehma ja härjaliha nuumatul 48—56 s., keskmisil 36—45 s. ja lahjadel 30—36 s. kg. Elusalt turustati lehma 15—23—34 s. kg.

Mullikaliha nuumatul 47—50 s., keskmisil 45—48 s. ja lahjadel 40—45 s. kg.

Vasikate pakkumine keskmine. Hinnad püsivad ühtlased. Nii maksusid tapetud vasi-

kad ilma peade-jalgadeta, nuumatud 52—65 s., keskmised 48—52 s., lahjad 45—48 s. ning praak 42—45 s. kg.

Lammaste pakkumine väike. Nõudmine väike. Tapetud lambad maksusid (ilma naha ja pudemeteta), rammusad 65—70 s., keskmised 50—65 s. ja praak 40—50 s. kg. Eluslammastest maksti 33—34 s. kg.

Eksportlambaliha-noteering jäi muutmatuks, s. o. liha headuse järgi 100—105 s. kg ning eluskaaluga franko saatejaam 47—49 s. kg. Eksporditi 1.—7. IV s. a. 5 000 kg.

Sealihapakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tapetud sead maksusid; noored 85—86 s., lihasead 83—85 s., rasvasead 80—82 s. ja peekonkalulised 84—86 s. kg. Elusigu turustati 64 s. kg.

Nahkade hinnad. Veisenahad toorelt 75 s. kg. Vasikanahad 5.50—5.75 kr. tk. ning suuremad kaalus üle 3,5 kg ühe kg. hind kr. 1.55. Lambanahad 2—4 kr tk. Hobusenahad 12—15 kr tk.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Kanamunahindade liikumine välisurul toimub hooajaliselt langussuunas. Kuna m. a. pühade tõttu nõudmine püsis hea, jäid osaliselt mõningate maade munahinnad Inglises püsima, kuna suuremal enamusel näitasid edasi langust. Edasine hindade languse kiirus ja ulatus kujuneb ühes pakkumise liikumisega. Kanamunade sissevedu Inglisse oli veebruaris 1 277 713 s.-sada e. a. sama kuu 1 729 836 s. s. vastu, vähenedes seega 26%. Impeeriumimaist vähenes sissevedu 53%, s. o. tunduvalt enam kui väljastpoolt impeeriumi. K. a. esimese kahe kuu jookul imporditi mune Inglisse 3 192 545 s. s., s. o. 12% vähem kui l. a. samal ajal. Saksa aga suurendas tänava kanamunade sissevedu. Nii importis Saksa veebruaris mune 120,1 milj. l. a. sama kuu 91,1 milj. tk ja 1935. a. 72,3 milj. tk vastu. K. a. esimese kahe kuu jookul veeti mune Saksa 263,3 milj. tk, s. o. 65% enam kui l. a. samal ajal. Sellest nähtub, et Saksa on hakanud tänava tarvitama välisurul mune enam, mis näib soodustavat ka munahindade liikumist.

Teeolude paranemisega on loota meil mu-

nade suurema arvulist kokkutulekut üle riigi, mistõttu ka hinnad nõrgenevad. Seoses sellega võib lähemal ajal alata munade välja-

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalss.		1937. a. 1. I kuni 4. IV	1936. a. 1. I kuni 5. IV	1935. a. 1. I kuni 7. IV
	29./III. 4./IV 1937	22./III. 26./III 1937			
VOI (tonni) Butter (tons)	206,4	140,0	1948,3	1458,6	1524,0
Sellest:					
Saksa . . .	66,8	62,8	819,8	621,6	587,9
Inglisse . .	140,6	77,2	953,1	743,6	889,6
MUNAD (tuh. tk.) — Eggs (1000)	—	—	—	46	5,4
Sellest:					
Inglisse . .	—	—	—	—	5,4
Saksa . . .	—	—	—	46,9	—
PEEKON (tonni) — Bacon (tons)	—	—	506,8	640,6	576,1
LINA (tonni) Flax (tons)	—	163,3	2558,8	3809,9	1994,9
Sellest:					
Inglisse . .	—	151,4	975,7	1722,1	1698,7
Belgiasse . .	—	—	110,2	281,8	70,3
Soome . . .	—	—	151,9	326,5	11,2
Saksa . . .	—	—	743,3	116,0	123,0
Prantsusse .	—	—	491,8	810,7	10,3

vedu. „Eesti munaekspordi“ juhatuses arvatakse, et eeltöödega munade väljaveoks jõutakse lõpule aprilli keskel, mil võib ka esimest saadetist mune eksportida Saksa või Inglisse. Arvatavasti ei ole esimene välja-saadetav munakogus suur — vast paarisaja kasti ümber, kuna toodang on üldiselt väike.

Munahinnad siseturul on langemas praegu pidevalt, kuna kokkuostjad pääsevad kanakasvatatajale paremate teolude tõttu ligi ja suudavad tuua rohkem mune turule. Maal maksavad ülesostjad munapaarist 7—8 s, kuid turuhindade tase on tunduvalt kõrgem.

M. n. peeti Eesti linnukasvatajate seltsi konsulentide instrueerimiskoosolek algaval

munakaubandushooajal. Eeloleval suvel kavatsatakse kanakasvatusele panna senisest suuremat rõhku. Kanapidajale tahetakse jagada 20 000 sugumuna, mis otstarbeks Põl-lutööministeerium annab toetust 1500 kr. ja „Munaekspord“ 1000 kr. Peale selle kavatsatakse suuremal arvul levitada päevaseid kanapoegi. Sügisel kavatsatakse samuti suurema arvu sugukukkede üle maa levitamist.

M. n. maksusid kanamunad s. paar:

Tallinnas	14—16 s paar
Tartus	10—15 „ „
Pärnus	13—15 „ „
Valgus	13—15 „ „
Rakveres	8—10 „ „

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piima eest noteeriti 5. aprillil s. a. Tallinna kohta järgmised hinnad: I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 11—12 s. l., müügil piimatööstustele 11 s. l. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 9—10 s. l. ja müügil piimatööstustele 8—9 s. l. Piimahindade noteeringul 31. märtsil, noteeriti eelmise nädala, s. o. 22. märtsi hinnad.

Pärast pihi esines piimamüügil tavaline turu üleujutamine piimaga, mis tingitud sellest, et pühade ajal kauplused olid suletud, samuti ka pühadel tarvitatakse rohkem teisi toite. Ka maalt pärit koolilõpilased, kellel kahenädalased pühad, olid laiali sõitnud ning vähenes seega linnade piimatarvitamine. Kuna koolilõpilaste linna valgumise-ga piimatarvitus uuesti oleks tõusnud, samuti ka talupidajail tagavarade vähenemise-ga pakkumine oleks normaalseks muutunud, eriti veel nüüd, mil piima- ja või hinnavahe on minimaalne, oli arvata, et piimahind pärast pihi lõplikult enam-vähem pühade-ee-sele tasemele välja kujuneb. Hinna kujunemise-le ebasoovitavalt mõjus aga Tallinna kesk-meierei piimade hinnaalandus 1. aprillil, kus II valiku piima hinda alandati korraga 2 s.

võrra. Enne pihi, kus juba talupidajate poolt kauplustele müüdava piima hind oli 1 s. võrra langenud, keskmeierei oma hinda veel ei alandanud, vaid tegi seda pärast pihi, kui juba piimaturul nii-kui-nii teatud pinge valitses. Viimane 2 sendi võrra korraga hinna alandamine ebasoodsal ajajärgul mõjus kahtlemata üldiselt piimahinna kujunemise-le rohkem, kui oleks seda teinud järkjärgu-line alandamine.

Osa kauplusi maksab talupidajatele praegu 10 senti liitrist, kuna osa maksab mõnes rajoonis Tallinnas 9 s. l. Piimatöös-tustele müüdava piima hinnaks Tallinnas müügil noteeriti 8—9 senti. Kohtadel maksa-vad piimatööstused 7—8 s. l., mis on peagu vähem kui saavad need talupidajad, kes vii-vad piima meiereidesse või valmistamiseks.

Väikemüügil maksus piim piimakauplus-tes möödunud nädalal s. l.

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	14—17	—	13—14	10—13
Tartus	14—15	11—12	—	9—10
Pärnu	16	12	—	11
Rakvere	14	—	—	10
Valga	14	—	—	9

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljapakkumine lõunapoolkera toot-jaist maist on jäänud viimaseil nädalail väikeseks. Kuna samal ajal on nõudmine

Inglises, Itaalias ja teisis Kesk-Euroopa tähtsamais sisseveomais pidevalt suurenenud, hinnatakse maailma-teraviljaturu praegust

olukorda kindlana, millega on seletatav ka viimaste nädalate pidevalt kestnud teraviljahindade paranemine. Kuna importmais olakse praegu huvitatud Manitoba nisust ja viimase järele püsib kindel nõudmine, näitavad ka Winnipegi noteeringud hinnaparane mist, mistõttu viimaste nädalate sealne nisuhind ületab Chicago hinnad ja tõuseb Hamburgi noteeringute järgi teisele kohale. Kana da praegused nisutagavarad elava kaubanduse ja viimaseil aastail väikese lõikuse tagajärjel on 1927. a. saadik väikseimad, ja kuna kogu maailma nisutagavarad on kuivanud kokku, arvatakse püsivat teraviljaturgu kindlana.

M. n. kohta noteeriti tähtsamail teraviljahörsidel järgmised hinnad kr kv kohta (sulgudes eelmise nädala noteeringud):

Rukis: Chicago 16.73 (16.09), Winnipeg 17.00 (15.96), Hamburg 18.22 (17.61).

Nisu: Chicago 19.47 (19.00), Winnipeg 19.86 (19.18), Hamburg 22.85 (22.07), Liverpool 20.26 (19.09).

Mais: Chicago 17.27 (16.00), Rotterdam 11.54 (10.55), Hamburg 11.70 (11.10).

LINATURG. — FLAX MARKET.

Viimase nädala jooksul näitas linaturg teatud kõvenemistendentsi. Hinnad olid paranemas, kuigi tehinguid tehti veel õige tagasihoidlikult. Läti-Livoonia kõrgem hind oli £ 87—88 inglise tn-lt cif. R sordi alusel. Võru-Petseri lina alla £ 84 inglise tn-lt cif. R sordi alusel ei pakuta.

Linahinnad Šotis.

	31. III 37	24. III 37
Võru-Petseri R	£ 84—85	£ 83—84
Pärnu ülepulastatud R	£ 83—84	£ 82—83
Pärnu takk I sort	£ 63—64	£ 62—63
Läti Livoonia R	£ 87—88	£ 86—86,5
Vene slanets IV gr. I sort	£ 90—92	£ 89—90

Seega tõusid linahinnad nädala jooksul. Läti linamonopol tõstis oma linahindu taas £ 2—3 tn-lt kõrgemale Võru-Petseri lina omast.

Linahindade noteerimiskomisjon oma koosolekul 2. IV k. a. Tallinnas Börsikomitee ruumes noteeris lina kokkuostuhinnad riiklike

Ka söödakaera- ja odrahind on liikunud seoses teiste teraviljahindade paranemisega tõususuunas. Nii noteeriti argentiina kaerahinnaks Hamburgis 11.34 kr kv (e. a. 10.69) ja odral 13.95 (13.05) kr kv.

Kui varemail aastail aitas maailmaturul pakkumisinget suurendada ka Vene oma teraviljamüükidega, on viimasel ajal viimase pakkumine väike ega avalda nimetamisväärsset mõju teraviljaturule. Nii langes käesoleva kaubandusaasta esimese poole Vene teraviljamüük 95 tuh. kv-le 1. a. sama aja 1469 tuh. kv vastu.

P.-Am. Ühendriiges hakatakse taas panema enam rõhku nisutootmisele. Nii loodi hiljuti keskus, kelle käsutusse anti 100 milj. dol. 1938. a. nisukasvatuse edendamiseks.

Väikemüügihind siseturul s kg:

	Tal- linn	Tartu	Pärnu	Valga	Rak- vere
Rukis	18	14,5	—	15,5	14,5
Nisu	20	24	—	24	24
Oder	20	15,5	20	17	17,5
Kaer	15	15	18	15	14,5
Rukkijahu	18	16	16	16,5	16
Sepikujahu	30	28	30	30	28

standardsortide alusel franko kokkuostja ladu s. kg.:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	132	130
HD	123	121
D	114	112
OD	105	103
LOD	96	94
H	87	85
Takk I sort		83
" II "		83
" III "		73

Tendents kindel.

Seega noteeriti linahinnad 2 s. kg-lt kõrgemalt kui kahe nädala eest.

Meie linakaubandushooaeg läheneb kiiresti lõpule. Linatagavarad maal on õige väikesed ja linalaadadki on jäänud väikesiks. 1. IV k. a. Petseris peetud kuulaadale toodi ainult 5000 kg lina, mis müüdi küll õige kõrge hinnaga, s. o. kuni 140 s kg-lt R sordi alusel.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Märtsi lõpul oli meil võrdlemisi elav kartulite väljavedu. Esialgsete kokkuvõtete järgi veeti välja üle 10 000 kv. kartuleid. Peale Rootsi ja Inglise saadeti meilt söögikartuleid ka Lõuna-Ameerikasse.

Aprilli esimese nädala lõpul väljavedu tõusis 2 700 kv. Käesoleval nädalal arvatavasti veelgi suureneb kartuliekспорт.

Praegu tuuakse maalt iga päev rohkesti kartuleid Tallinna, peamiselt Virumaalt. Seni on olnud võimalik veel kasutada lumeteid.

Piiritusvabrikutest on juba üle poolte lõpetanud töö. Käesoleval kuul lõpeb peagu kõigis vabrikutes piirituse valmistamine. Selle vastu hiljuti alustasid tegevust tärkliisvabri-

kud, kus kartuleid ostetakse koha peal, kuid saadetakse ka Tallinnast tärkliisvabrikutesse praakkartuleid.

Kartulihindades erilisi muutmisi polnud. Piiritusvabrikute kartulid näitavad veidi langust.

Kartulihindade noteerimiskomisjoni koosolekul 5. IV 37. noteeriti Börsikomitees järgmised hinnad:

Söögikartul: raudteejaamades kr. 2,40—2,50 kv.

Tööstuskartul: piiritusvabrikutes kr. 1,70—2,20 kv.

Tärkliisvabrikutes kr. 1,70—2,20 kv.

Tendents püsiv.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Aedviljaturul valitseb praegu vaikus. Pühade järele on ost muutunud võrdlemisi väikeseks, mis omakorda ei ole jätnud mõjustamata hindu. Tagasihoidlikuks on muutunud isegi välismaise puuvilja — apelsinide — ostmine, milliseid nõuti enne pühi väga ohtrasti. Kuna praegu on kastides võrdlemisi palju riknenud apelsine, püütakse kaupa müüa kiiresti, mistõttu tihti müüakse neid äridest omahinnaga, või koguni alla selle. Hispaania apelsinidest makstakse praegu Kr. 25—28 kastist ja Jaffa apelsinidest Kr. 20—22 kastist. Kodumaiste õunte järele on nõudmine samuti väike. Meie paremaid sibulõunu müüakse praegu 45—65 s kg. Suurmüügihinnad on aga

veel odavamad. Eelmisel aastail müüdi aprilli esimesel poolal samaväärseid õunu ligemale kaks korda kallimalt.

Värske aedvilja turul langes salati, redise ja roheline sibula hind.

Salatit müüakse juba kr. 1,75—2 kg., rediseid 10—15 s kimp ja rohelist sibulat 4—5 s tk.

M. a-st ületalvehoitud juurvilja hind jäi muutmatuks möödunud nädala jooksul.

Praegu makstakse jaemüügil sibulast 40 s kg., kaalikaist 15 s kg., porgandeist 12 s kg., hapukapsast 25 s kg., keedetud peetidest 25 s kg., peakapsast 30—40 s kg. ja jõhvikaist 35 s kg.

KALATURG. — FISH MARKET.

Vaatamata ebasoodsaile püügitingimustele areneb Peipsi-Pihkva järvel kalastus paiguti rahuldavalt. Kalatoodangus esines eksportkui ka siseturukalasorte. Viimasel päeval suurenes ka kalasaak Emajõe avavees. Samuti paranes kalasaak saarte rannikvetes, kuna Pärnu lahe kalapüügis saagi vähesuse tõttu valitseb täieline seisak.

Viimase kahe nädala kestel veeti välja kala ja kalasaadusi ca 50 000 kg, sellest värsket kala 47 200 ja kalakonserve 2 800 kg.

Väljaveetud värskelakalagõuse moodustas: koha 10 000 kg, haug 17 000 kg, latikas

15 600 kg, ahven 3 200 kg, tursk 1000 kg ja luts 400 kg.

Koha läks Rootsi 6 500 kg, šveitsi 2000 kg, Austriasse 500 kg, teisisse maisse väiksemal arvul.

Haugi veeti: Poola 12 000 kg, Rootsi 2 100 kg, Soome 1 800 kg, šveitsi 600 kg ja Prantsusse 500 kg.

Ahvenat ja turska läks peamiselt Soome ja lutsu Soome ning Rootsi.

Eksportitud värskelakala oli peagu kõik sisevete toodangust, arvatud välja koha ja

haugi 1000 kg ja turska 1000 kg, millised tulid merevete püügirajoonidest.

Peipsil maksti eksporthaugist enne pühi kuni 100 s kg, l. n. langes hind ja maksti kalureile haugist 50—55 s kg. Kohahind pühis 80—110 s kg ja latikas maksus ranikul 45—50 s kg.

Siseturu-kalakaubanduslik seisund enne pühi ja pühadele järgnevat päevil: Tallinna kalaturg kui suurem müügikeskus oli varustatud värskekalaga enamvähem rahuldavalt, kuid teised turud — Narva, Tartu, Rakvere jne. — kannatasid kaupuuduse all.

Et Tallinna turule valgus kokku värsket kala laialdasist püügipiirkonnist, osutus ka müügiletoodud kauba kvaliteet mitmesuguseks.

Elusvärsk, parima väärtuse kala kõrval pakuti rohkesti külmutatud kala (koha ja haugi), milline soojade ilmade mõjul kannatas tunduvalt väärtuselt kui ka kvaliteedilt, mistõttu müügihinnad kujunesid erinevaks. Nii küsiti I valiku prima-koha kg-st 120—150 s, kuna sama suure poolenisulanud koha kg-st nõuti vaid 80—100 s. Samuti oli ka haugide hinnas suur vahe — 45—80 s kg.

Kõrged müügihinnad ja kauba mitmesugune kvaliteet mõjustas pühade-eelset kaubandust, võrdlemisi suur osa värsket kala jäi realiseerimata, millist tuli pärast pühi lasta müügile tunduvalt madalama hinnaga. L. n. lõpuolele kujunes värskekalakaubandus

elavamaks, sest müügileilmunud suuremate värskekalakoguste tõttu alanesid müügihinnad.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s kg:

	Tallinn		Tartu	Narva
	27. II	8. III	3. III	2. III
Koha I valik	120—150	110—140	80—100	190
" II "	90—120	80—110	—	—
" I v. külmutud	80—100	70—80	—	—
Haug	40—80	40—60	50	—
Siig	80—150	60—120	—	—
Latikas	50—80	45—70	40—45	35—65
Alven	25—55	20—40	10—35	35—45
Särg	—	35	5—10	—
Luts	50	40—45	30	—
Lest	—	70	—	—
Süinas	—	70	—	—
Meretint	70—80	40—50	—	—
Rääm	30—45	30	—	—
Tursk	90—45	25—35	—	—

Räimekaubanduses valitses endine seisund. Müügile tuleb päevas keskmiselt 2000—3000 kg peamiselt noodaräimi, kuna räimepüüki võrkudega takistavad merel liikuvad jääpangad. Rääimehind pühis 30—35 s kg, ainult pühade laupäeval nõuti 45 s kg-st, turu lõpul langes aga 30 s kg.

Soolakalakaubanduses valitses elav tegevus. Rohkesti nõuti kodu- ja välismaisi heeringaid, soolasilku, piprakilu ja soolasiiga. Müügihinnad endised. Pühade eel oli ka kalakonservide järele suur nõudmine. Kilu toosides maksus 40 s, sprotid õlis rääimest 40 s ja kilosprotid 50 s toos.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

NAFTA MAAILMATURUSEISUND.

CONDITIONS ON WORLD NAPHTHA MARKET.

Seisundi muutumine nafta-maailmaturul omab Eestile olulist tähtsust. Esiteks, Eesti, vaatamata põlevkivitööstuse kiirele arengule, veab sisse võrdlemisi suurel määral naftasaadusi. Nii moodustas nafta ja tähtsamate naftasaaduste (masuut, petrooleum, bensiin, määrde- ja gaasiõli) sissevedu m. a. väärtuse järgi 3,1% kogu sisseveost ja 12,1% toorainete ning poolvalmissaaduste sisseveost. Seejuures suurenes naftasaaduste sissevedu m. a. 1935. a. vastu mitte ainult väärtuselt (23,1%) vaid ka

koguselt. Nii veeti 1936. a. sisse petrooleumi koguselt 5,7% ja bensiini isegi 46,4% enam kui 1935. a. Peale selle huvitab nafta-maailmaturg Eestit ka oma põlevkivitööstussaaduste turustamise seisukohalt. Sellekohaste tähtsamate saaduste (eesti bensiini, põlevkiviõli, bituumeni ja põlevkivitõrva) väljavedu väärtuse järgi moodustas m. a. 2,1% kogu väljaveost ja 6,0% toorainete ja poolvalmissaaduste väljaveost. Seejuures tõuseb põlevkivisaaduste väljavedu Eestis tunduvalt, kusjuu-

res m. a. veeti välja. väärtuse järgi 34,4% enam kui aasta varem. Kuid esialgu naftasaaduste sissevedu ületab põlevkivisaaduste väljaveo (m. a. 53%) ning seetõttu osutub ka naftasaaduste hindade tõus Eestile ebasoodsaks. Juba m. a. tuli Eestil naftasaaduste eest maksta enam kui aasta varem. Nii maksus sisseveetud bensiin 1936. a. ca 7%, määrdeõli ca 10% ja gaasiõli ca 17% enam kui 1935. a.

Pöördudes tagasi maailma-naftaturu seisundi ja siit tulevate mõjustuste juurde, tuleb kõigepealt mainida nafta tootmisarengut. Naftatoodang viimaseil aastail suureneb kiirelt. Võrreldes 1929. a., s. o. maailmamajanduskriisi eelajaga, suurenes nafta maailmatoodang 1934. a. 1%, 1935. a. 10% ja m. a. 20%. Nagu nähtub järgnevalt toodud tabelist, moodustas nafta maailmatoodang m. a. 246,5 milj. tn. ja ületas eelmise aasta oma 9%.

Naftatoodangu juurdekasvust m. a., milline moodustab 20 milj. tn, langeb USA arvele 73% ning viimase osatähtsus naftatootmises maailmas seetõttu tõusis. 20-st naftatootvast tähtsamast riigist peale USA tõusis veel vaid Irani, Briti-Borneo ja Bareini saarte ning Jaapani osatähtsus, kuna muus riiges vähenes. Seejuures USA 60,7%-se osatähtsuse juures nafta maailmatoodangus möödunud aastal moodustas NSVL 10,9%, Venezuela — 9,2% ja Rumeenia — 3,5%.

Absoluutselt naftatoodangu suurimat kasvu osutab USA. Suhteliselt veel enam kui USA-s suurenes naftatoodang vaid hiljuti avastatud rikkalikel naftaallikail Bareini saartel Pärsia lahes, tõustes m. a. kolmekordselt.

Maailma-naftatoodang riikide järgi 1935. ja 1936. a. (1000 tn).

World Production of Crude Petroleum by Countries
1935 and 1936. (in 1000 tons).

	1936	1935	± % (1935=100)
1. P.-Am. Ühendr. — U.S.A.	149 575	134 980	+10,8
2. NSVL — U.S.S.R.	27 000	25 138	+ 7,4
3. Venezuela — Venezuela	22 800	21 990	+ 3,7
4. Rumeenia — Roumania	8 703	8 385	+ 3,8
5. Iraan — Iran	8 331	7 607	+ 9,5
6. Hollandi-India — Dutch East Indien	6 350	6 061	+ 4,7
7. Mehhiko — Mexico	6 124	5 871	+ 4,3
8. Irak — Iraq	3 959	3 729	+ 6,2
9. Kolumbia — Colombia	2 616	2 461	+ 6,8

	1936	1935	± % (1935=100)
10. Peru — Peru	2 321	2 294	+ 1,2
11. Argentiina — Argentina	2 187	2 031	+ 7,7
12. Trinidad — Trinidad	1 828	1 707	+ 7,1
13. Briti-India — Brit. India	1 371	1 273	+ 7,7
14. Briti-Borneo — Br. Borneo	660	729	— 9,5
15. Poola — Poland	514	515	— 0,2
16. Bareini saar. — Bahrain Isl.	500	174	+187,4
17. Saksa — Germany	445	430	+ 3,5
18. Jaapan (incl. Taiwan) — Japan (incl. Taiwan)	290	265	+ 9,6
19. Ekuador — Ecuador	286	247	+ 5,9
20. Kanada — Canada	214	204	+ 4,8
21. Egiptus — Egypt	178	176	+ 0,9
22. Muud — Other Countries	210	205	+ 2,6
Kokku — Total:	246 461	226 472	+ 8,8

Nafta maailmaturu seisukohalt on huvitav märkida, et NSVL-us, Rumeenias ja Poolas ei arvestata tõhusamat toodangu tõusu, vähemalt mitte sellist, mis võimaldaks saata maailmatu- rule suuremaid koguseid kui viimaseil aastail. Uusi tunduivaid naftakoguseid maailmatu- rurile saadab Irak, kelle osatähtsus nafta maailmatu- rulis viimaseil aastail tõuseb kiirelt, ja Bareini saared, kellele toodangut k. a. võr- reldes eelmisega kavatsetakse kahekordistada.

Nafta-maailmatu- rulis üldise võrdlemisi suurt tähtsust omasid nafta maailmaekspordis viimaseil aastail asetleidnud struktuurilised muutused. Viimaseil aastail USA ja NSVL-du osatähtsus nafta maailmaekspordis vähenes. Koguselt asus naftasaaduste ekspordis USA asemele esimesele kohale juba 1935. a. Vene- zuela, kuna NSVL, kes naftatootmise poolest maailmas esineb teisel kohal, langes nafta- saaduste ekspordi alal kaheksandale kohale. Arvatakse, et tulevikus NSVL-u osatähtsus naftasaaduste väljaveos kahaneb veelgi.

Maailma-naftaringkonnas oodatakse suure huviga laialdaselt teostatavate tööde tulemusi uute naftaallikate avastamise alal Inglises ja Abessiinias.

Nafta-maailmatu- rulis tõhusat tähtsust omab edasine naftasaaduste tarvituse areng. Üldiselt tõuseb viimaste tarvituse kiirelt kui toodang. Amvestades toodangut ja tar- vitust nähtub, et USA-s toimus areng 1936. a. võrdlemisi kooskõlas. Kuid muus maail- mas suurenes naftatarvitus 1936. a. eelmise aasta vastu 8,7%, kuna toodang vaid 6,7%.

Otsustavaks turuseisundi kujunemiseks osutub tootmise ja tarvituse kujunemine ning sõltuvalt sellest tagavarade liikumine.

Nii moodustasid naftatagavarad USA-s (milj. vaatides):

1936 lõpul 289,0	1938 lõpul 354,3
1935 " 314,6	1932 " 339,7
1934 " 337,3	1929 " 422,2

Seega riigis, kelle arvele langeb üle 60% nafta-maailmatoodangust, moodustavad tagavarad umbes kolmekordse kuise toodangu. See ei ole palju, arvestades, et mainitud kogusesse kuulub ka nn. „puutumata“ tagavara. Kuid viimased, USA, kui ka muis riiges, seoses riigi kaitsevõime tõstmise püüetega, suurenevad veelgi. Nõnda väheneb see osa naftatagavaradest, mis jääb maailmaturu jaoks jooksva tarvituse kattteks, veelgi intensiivsemalt kui nafta üldine tagavara. Toodud asjaolu soodustab loomulikult naftahindade tõusu. Seejuures toimub viimane peamiselt kiire gaasiõli- ja masuuditarvituse suurenemise tõttu. Diiselmootorite kasvav levik kõigis mais ja mineraalõlide tarvituselevõtt küttena majapidamises USA-s forsseerib raskeõlide tarvitust enam kui bensiini ning sõltuvalt sellest viimase tagavarad USA. 1936. a. II poolel järjest suurenesid, moodustades tänava veebruaris 74,8 milj. vaati 69,3 milj. vaati vastu samal ajal eelmisel aastal.

Raskeõlide tarvituse levik ei mõjutanud ainult naftahindade tõusu (viimased moodustasid — kuu keskmine hind dollareis 42 gallonilt Mid — Continent nafta-allikal: 1929. a. — 1,23; 1930. a. — 1,11; 1931. a. — 0,57; 1932. a. — 0,81; 1933. a. — 0,60; 1934. a. — 0,94; 1935. a. — 0,94; 1936. a. — 1,04; 1937. a. jaan. — 1,07, veebr. — 1,16), vaid vabastas ka rafineerimisettevõttes destilleerimisel jäävaist raskeõlide realiseerimismuredest.

Tänava arvestatakse samuti bensiinitarvituse edasist suurenemist. Seejuures omab tõhusat tähtsust edasine motoriseerimise teostamine paljudes riiges ja tagavarade ko-

gumine sõja puhuks. Kuigi just riigid, kes püüavad teostada laiaulatuslikumat mootori-seerimist, kasustavad järjest enam kodumaal toodetavat kunstlikku bensiini ja teisi kergevedelkütte-liike, arvatakse siiski, et bensiinihinna languse kartusel puudub alus. Bensiinitagavarade suurenemist peetakse täiesti põhjendatuks ja hinna stabiilsust mitteähvardavaks. Gulfeksport 64—66° bensiini hind oli 1933. a. lõpul 5⁵/₈ cent. gall. ja 1934. a. lõpul 4³/₄ cent. gall.; 1935. a. ja 1936. a. lõpul ning tänava algul oli 5³/₄ cent. gall.

Arvatakse, et k. a. algul toimunud ja ka Poolas ja Rumeenias ei ole loota nafta intensiivsemat tootmist või vähemalt pakku-mise suurenemist maailmaturul, võib lähemas tulevikus arvestada mineraalõlide stabiilseid hindu või koguni väikest kõvenemist.

Arvatakse, et k. a. algul toimunud ja naftaringkonnas teatud kahtlusega suhtutud naftahindade tõusule USA-s ja mõningate naftasaaduste hindade tõusule Inglises järgneb teatud edasine kõvenemine. Mineraalõlide hindade liikumise iseloomustuseks maailmaturul viimaseil kuul märgime, et bensiinihind (fob Gulf, tonnilt) 1936. a. keskmise £ 4/5/-/lt tõusis k. a. jaanuaris £ 4/8/-/le ja veebruaris £ 4/12/-/le. Petrooleumi-hind, mis 1936. a. novembrini moodustas keskmiselt £ 2/10'-/ tõusis m. a. detsembris £ 2/15/-/le ja k. a. jaanuaris £ 3/-/le ning veebruaris £ 3/10/-/le. Samuti avaldavad hinnad märtsis tõusu.

Veel intensiivsemalt kui naftasaaduste hinnad, tõusid sellekohased prahihinnad. Viimased Mehhiko golfilt Britini¹⁾ moodustasid 1934. a. kui ka 1935. ja 1936. a. keskmiselt 14 kuni 15 š-ing. tn. Viimaseil kuul hakkasid vastavad prahihinnad tõusma ja moodustasid tänava jaanuaris 15—20 š, veebruaris 25—27 š tn ning avaldasid intensiivset tõusu ka märtsis.

¹⁾ Prahitariifid NSVL-u Batuumist Britini vastavad umbes golf-prahitariifidele, kuna Rumeenias on umbes 10—20% odavamad.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIIVA

23. märtsil 1937. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	34 179 885,49	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	908 496,77
välisraha	15 244 543,43	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 436 267,27	a) pangatähed liikvel	47 785 959,—
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	10 524 649,31	valitsuse	25 168 154,46
põllumajandusl.	2 199 194,93	pankade	6 006 039,22
metsatööstusl.	104 755,12	teised	3 078 083,27
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	34 250 276,95
valitsusele	—		7 000 946,04
teistele *)	11 774 641,90		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 882 741,91		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	16 099 199,40		
	<u>94 945 678,76</u>		<u>94 945 678,76</u>

Kattevara vahekord jooksvate kohustustega: } 60,25 %
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 869 070,38
Includes Ekr. 1 869 070,38 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

New-Consolidated Gold Fields Ltd.

Eesti osakond

Kontor: V. Viru 12, Tallinn

Vabrik: Kohtlas

Eesti põlevkivisaadused:

bensiin, kerged ja rasked küt-
 teõlid, immutusõli, katusetõrv,
 fenolaat jne.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

AUSTRALIA. Austraalia väliskaubandus. — *Foreign Trade of Australia.*

Seadusandlus kaubanduse alal. Praegukehtiv tollitariif koosneb 1933. ja 1936. a. tariifidest. 1933. a. esialgne tariif sisaldas vaid kaht tariifikolonni: üldine tariif (General Tariff) ja Briti soodustatud tariif (British Preferential Tariff). 1936. a. muudatusega seati nende vahele varemalt eeskujul Intermediate Tariff.

British Preferential Tariff kohaldatakse kaupadele, milliseid on toodetud Ühendatud Kuningriigis ja mis on seal laevale laaditud Austraalia jaoks ega ole laaditud ümber, või millede suhtes ümberlaadimise juhul suudetakse tõendada, et nende esialgne sihtkoht oli Austraalia. Br. P. T-is ettenähtud soodustusi võib laiendada kas tervelt või osaliselt igale Briti koloniile, protektoraadile või mandaadile, kus ei ole iseseisvat omavalitsust (non-self-governing).

Erilepingutega on mõned Br. P. T. soodustused laiendatud mõnele Uus-Meremaa ja Kanada kaubale.

Intermediate Tariff. Nagu väljendas kaubandusminister selle kolonni uuesti tariifidesse võtmisel, on nad hõlpsaks aluseks välislepingute sõlmimisel. Seal ettenähtud määrad kujutavad küllaldast tariifitaset Austraalia tööstuse kaitseks, kuid teisalt sisaldavad nõudeid, milliseid tingib Ottawa kokkulepe.

General Tariffi alla kuuluvad kõik kaubad, millised ei kuulu Br. P. T. Intermediate T. või mõne erikokkuleppe alusel antud soodustuse alla.

Litsentsid. 1936. a. 22. mai seaduse alusel seati sisse kauba sisseveo alal litsentsid. Keelati ilma sellekohase loata 84 kaupade liiki kuuluva kauba sisseveo Austraaliasse, nagu: konservitud aedvilid, puuvill, kunstsiid ja siidkangad, linoleum, raud- ja terasplaadid ning -torud, kirjutusmasinad, elektrikaubad, tualettartabed, jalatõud, kirjutuspaber, mootorrattad, mootorid, tselluloid, tahviid, masinad, jne. Ilma erilise loata keelati mootorsõidukite šassiide

sissevedu mujalt kui Inglisest. Importi nende alal mujalt piirati sama kogusega, mida veeti sisse eelmisel 12 kuul. Samal ajal tõsteti tolle mõnesuguste puuvilla, kunstsiidi ja siidkangalt ja mootoršassiidelt.

Primage Duty. Arvates 10. VI 30. seati sisse eriline maks, Primage Duty, 2½% suuruses ad valorem sisseveetavalt kaupadelt lisaks tollimaksule. Hiljem kõrgeandati seda kuni 4,5 ja 10%. Aja jooksul on sellest tehtud palju erandeid. Need vabastused on viidud läbi eriti inglise kaupade suhtes.

Väliskaubanduse ümberkorraldamise toimus nn. Trade Diversion Policy tähe all. Sooviti väliskaubandust suunata neisse maisse, kes on püsivad austraalia toodete tarvitajad. Üheks peaesmärgiks oli soodustada inglise kaupade sissevedu. Poliitikute kõnedes kui ka ajakirjandusest käis igal pool läbi vaade, et austraalia edasise väliskaubanduse arendamise aluseks tuleb võtta inglise. See vaade sai eriti hoogu pärast kohalike poliitikameeste reise Inglisse. Selle ümberkorralduse tõukejõuks näib olevat ka tähe anda inglisele mõnesugust kompensatsiooni väliskaitse korraldamise eest. Teisalt arvestati ka et inglise on sobivaim tung nende algainele, milliseid toodab Austraalia ja et inglise ostab üle 50% kogu Austraalia ekspordist. Peab märkima, et kuigi sissevedu inglise suurenes, vähenes inglise osa Austraalia üldises väliskaubanduses tunduvalt 1934/35. a. Vaatamata Ottawa kokkuleppe alusel kehtimapanud soodustustele jätkus kahanemine ka 1935/36. a. Languse põhjuseks märgib inglise kaubandusesindaja omas aruandes Austraalia teisejärgu tööstuse (secondary industry) suurenemist just neil aladel, kus inglise oli senini peavarustajaks. Kahanemise põhjusena võib tuua ka seda, et teised riigid suudavad anda kaupa odavamini, kui inglise, vaatamata kaupadelt võetavale kõrgemale maksule ja ka seda, et teised maad on suutelised andma enam spetsialiseeritud kaupa, peamiselt masinate ja riistade alal.

Briti osatähtsuse langus oli peamiselt märgitav just suurte kaubarühmade alal, nagu metallid, masinad, tekstiilkaubad ja paber.

Dominioonide omatööstuse tekkimisega kardetakse Inglise väljaveo ummikussejõudmist. Ametlikult seda kahtlust siiski ei jagata. Küll teatas peaminister äsja pärast kaubandus- ja tööstusesindajate vastuvõtmist, et föderaalvalitsus tahab tuleval aastal algatada Ottawa kokkuleppe osaliste kokkutulekut Austraalias kokkuleppe revideerimise mõnes osas. Ülaloodud kaalutlusist oli peamiselt tingitud tollitariifide revideerimine ja litsentside sisseseadmine. Suurimaks tõukeks oli rängalt kasvav sissevedu Jaapanist.

Briti kaupadelt on kaotatud mitte üksi eritollimaks (Primage Duty), vaid rida kaupu vabastati üldse tollimaksust. Litsentsid olid peamiselt suunatud sellele, et sundida Jaapanit sõlmima Austraaliale kasulikumat kaubanduslepingut.

Samal ajal otsiti Austraalia kaubale uusi turge. Määrati kaubandusesindajad idasse. Turu-uurimiseks saadeti erikomisjon Indiasse, Tseiloni ja Burmasse. Selle komisjoni arvates ei ole aga seal austraalia kaupadele suuremaid väljavaateid.

Kaubandusesindaja määrati ka Egiptusse. Arvatakse, et seal leiduks turgu austraalia saadusile, eriti sõjaväe varustamise alal toitainetega, sest sinna ringkonda kuuluks Briti Kiprose saare sõjaväebaas: ühtlasi arvestatakse ka, et seal asub Iraki õli- ja torustik, Palestiina sadam Haifa ja Surnumere suur potašitööstus.

Kaubanduslepingud. Sissevedu Prantsusest oli 1935/36. a. £ 790 108, väljavedu sinna £ 6 433 036.

Uus kaubandusleping Prantsusega sõlmiti aasta peale, kuid kestab kuni tema ülesütleamiseni kaks kuud ette.

Prantsuse sai enamsoodustatud riigi käsitluse, Intermediate T. 96 artiklile ja Primage D. alanduse 72 artiklile. Austraalia sai prantsuse minimaaltariifi 20 ainele, mille hulka kuuluvad vill, nahad, nisu, õunad, liha, metallid, ning peale selle kõrgendatud lisatariifi kaotamise võile ja nisule, vahetuse lisamaksu (15%) kaotamise kõigilt

austraalia kaupadelt ja importmaksu alandamise.

Prantsuse minimaalmaksu alla kuuluvaist austraalia kaupadest võib märkida külmutatud looma- ja veiseliha, lihakonserve, toornahku, villa, võid, õunu. Prantsuse kaupadest, millised lepingu kohaselt kuuluvad Interim. T. alla ja milliseist oleks huvitatud ka Eesti, võib märkida sardiine õis, seeni ja nõõpe.

Belgia päritoluga kaupade sissevedu Austraaliasse oli 1935/36. a. £ 568 083 ja Austraalia väljavedu Belgiasse £ 7 260 967. Belgia on parem austraalia villa- ja odraturg.

Varem oli Belgia suurimaid Austraalia klaasiga varustajaid. Austraalia oma klaasitööstuse tekkimisega seati sisse kvoote-süsteem oma tööstuse, Briti ja välismaiste tööstuste vahel. Viimaste maade hulka, kellele klaasi alal on antud soodustusi, kuulub ka Belgia. See soodustus võeti ka uude kaubanduslepingusse. Belgia veab siia tahvel, poleeritud ja patent klaasi. Leping annab pooltele vastastikkult enamsoodustatud riigi käsitluse, belgia 53 ainele Intermediate Tariffi määrad ja reale artiklile Primage Duty alandamist; austraaliale villa, nahkade ja rasva tollivaba sissepääsu Belgiasse ning lubaduse, et ei keelata austraalia odra, nisu ega külmutatud liha sissevedu Belgiase.

Tšehhoslovakkia sissevedu Austraaliast oli 1935/36. a. £ 394 521, väljavedu sinna £ 614 419. Sissevedu koosnes peamiselt mitmesuguseist tekstiilkaupadest, kindad, kübarad jne., metallkaupadest, nagu raud ja teraslatid, klaas- ja kiviõud jne. Austraalia peaväljaveoaineks Tšehhoslovakkiasse oli vill. Uue kaubanduslepinguga kavatsetakse muuseas elustada õunte väljavedu sinna. Ka antakse maksuvaba sissepääs austraalia villale, lamba- ning jänese-nahkadele ja pärlikarpidele ning tollialandus õuntele. Austraalia annab enamsoodustatud riigi käsitluse Interim. Tariffi 44 ainele, mõnelele kaupadele Primage Duty alanduse jne.

Sissevedu L.-Aafrikast oli 1935/36. a. £ 284 846 ja väljavedu sinna £ 449 056. Nootide vahetamise teel lepiti kokku, et L.-Aafrika ei võta austraalia kaupadelt kõr-

gemat makstu kui mõne enamsoodustatud riigi kaubalt. Samasisulise kohustuse andis ka Austraalia.

Jaapan. Teatavasti olid m. a. kehtimapanud kitsendused esijoones suunatud Jaapani vastu. Arvestades jaapani tekstiilsaaduste järjest kasvavat väljavedu Austraaliasse, kardeti tema poolt Inglise kui ka teiste maade, kes on samuti austraalia saaduste püsivad tarvitajad, väljasurumist siinselt turult. Austraalia poolt kehtimapanud kitsendused vastas Jaapan omalt poolt turu sulgemisega austraalia kaupadele. Jaapani argument oli, et ta soovis parandada oma äärmiselt passiivset väliskaubandusbilanssi Austraaliaga. Märgiti, et kuna näiteks 1935. a. oli Jaapani väljavedu Austraaliasse 74 793 151 yeni, oli samal ajal Austraalia väljavedu Jaapanisse 235 128 031 yeni. Pärast ägedaid sõelumisi huviringkondade poolt ning pikki läbirääkimisi jõuti k. a. alguks siiski uuesti kokkuleppele ning kaotati vastastikkü erakorralised kitsendused. Austraalia andis tolli- ja Prima-ge Duty soodustusi ning võimaldas uuesti Jaapanile tuua sisse tekstiilsaadusi kindlaksmääratud koguseni, mis on siiski väiksem eelmisest sisseveost.

Kavatsetatavad lepingud. Praegu on käimas kaubanduslepingu sõlmimine Kanadaga, kes seks saatis siia eriko-misjoni.

Ollakse huvitatud ka lepingu sõlmimisest P.-Am. Ühendriigega, keda m. a. kehtimapanud kitsendused riivasid tugevasti just mootorite alal ja kes omalt poolt seadis austraalia kaupadele raskemaid tingimusi. Kuigi k. m/a kuue esimese kuu väljavedu sinna on suurem sealsest sisseveost, on austraalia väliskaubandus siin passiivne £ 1 800 000-ga, arvates väljaveost maha sin- naveetud kullaväärtuse.

Austraalia väliskaubandus oli 1924/25. a. £ 318 milj., kuid langes järkjärgult aastate kestel £ 130 milj.-le 1931/32. a. s. o. 59%. Siit algas taas tõus. 1934/35. a. oli ta £ 167 milj. ja 1935/36. a. £ 193 milj.

	Väljavedu	Sissevedu
1924/25	£ 161 311 440	£ 157 143 296
1931/32	£ 85 248 607	£ 44 712 868
1934/35	£ 90 225 163	£ 77 119 496
1935/36	£ 107 846 902	£ 85 249 995

Väliskaubandus omab Austraalias suuremat tähtsust kui teisis mais. Seda näitab per capita väärtus, näiteks 1925. a.: Austraalia £ 53, S.-Britannia £ 43, Ameerika £ 16, Saksa £ 17, Prantsuse £ 22, Jaapan £ 22.

Austraalia väljaveo peaaimeiks on: vill, nisu, jahu, piimasaadused, liha, metallid, puuvili, toornahad, rasv (tallow), metsasaadused, nahad ja vein.

Väljaveetud villa väärtus langes £A 63 milj.-lt 1925. a. £A 32 milj.-le 1931/32. a.; paranes 1933/34. a., langes taas 1934/35. a. 1935/36. a. oli see juba £A 52 milj. Nisukaubandus elas üle tunduvat langust. 1935. a. arvud näitasid siiski juba teatud paranemist võrreldes 1934. a., mil väljaveosumma oli madalaim (£ 8,9 milj.). Kindlamad olid piimasaaduste ja liha väljavedu. Tõusutendent- si näitab ka puuvilja väljavedu.

Võrreldes 1935. a. väljavedu 1929. a.-ga näitavad suhtelist tõusu:

Piimasaadused	132
Liha	49
Värske puuvili	22
Konserv. puuvili	197
Kuivatatud puuvili	19

Sissevedu 1936/37. a. esimese kuue kuu jooksul oli £ 45 702 000 eelmise m/a samade kuude £ 42 108 000 vastu, s. o. suure- nemine 8,5 %.

Väljavedu oli samal ajal £ 53 513 000 võrreldes 1935/36. a. s. k. £ 47 719 000-ga, s. o. tõus 12,1%.

Esimese poolaasta (juuli—detsember) soodus bilanss oli £ 7 811 000 võrreldes eel- mise aasta samade kuude soodsa bilansiga £ 5 611 000. Arvates kaasa kulda ja hõbe- dat (bullion and specie) oli bilanss soodus £ 12 324 000 e. a. sama aja £ 10 313 000 vastu.

Peaaimest, millised näitasid selle ajava- hemiku kestel sisseveos tõusu ja millised võivad pakkuda huvi Eesti väljaveo seisukohalt, võib märkida: lina ja kanep, paber- mass, tasku- ja suurätikud, klaas ja klaaskaup, trükkimis- ja pakkimispaber.

Sisseveol langust näitavaist aineist võib märkida siin: kalakonservid, puuvilla- ja linase riide kangad, telefonitarbed, metsa- materjal.

Väljaveo alal näitasid suuremist esimesel poolaastal (juuli—dets.) 1000 £:

	1936	1935
Munad	970	908
Loomaliha	1 463	1 071
Oinaliha	306	165
Lihakonservid	143	100
Nisu	5 161	4 379
Jahu	2 495	2 398
Riis	116	83
Suhkur	2 507	1 909
Vein	620	595
Vasika-, veise- ja hobusenahad	554	457
Opossuminahad	371	14
Jänese (<i>rabbit and hare</i>) nahad	1 134	1 032
Lambanahad	1 882	1 554
Pärlikarbid	176	158
Vill, greasy	27	23
Vill, scoured	3 185	2 900
Nahk	430	295

Väljaveos vähenemist näitasid samal ajal 1000 £:

	1936	1935
Või	3 473	4 520
Lambaliha	2 570	2 654
Jänesed	79	161
Rasv (<i>tallow</i>)	402	414

Inglise ostis 91% loomaliha, 92% võist ja 98% oina- ning lambaliha, milliseid Austraalia eksportis selle aja kestel. Samuti oli tema nisuost suurem kui kõik teised turud kokku, ning villaost kaks korda suurem kui kellegi teise maa ost.

M. a. valitses peagu üle kogu Austraalia pikaldane põud, mis mõjus tunduvalt võitoodangule. Või väljavedu Austraaliast Inglise oli põua tõttu 1936/37 sesooni esimesel poolel 12 658 tn ehk 29% väiksem, kui eelmisel sesoonil.

Põua tõttu langes NSW võitoodang niivõrd, et oldi sunnitud võid vedama sisse Victoriast. Detsembri vihmad parandasid siiski olukorda niivõrd, et muudeti ametlik võipuuduse teadaanne ja lõpetati sisseveolubade andmine.

K. a. jaanuari olukord oli üldiselt soodus piimandusele ja toodang paranes. NSW-is paraneb seisund tunduvalt läinud põua tagajärgedest. Kuid siiski on toodang väiksem eelmise aasta sama aja omast umbes 6000 kasti nädalas.

Victorias mõjus jaanuari jahe ilm ja head vihmad hästi söödamaale ning seetõttu on seal jaanuari toodang suurem eelmise

aasta samast kuust. Nii oli selle kuu viimase nädala väljaveoks määratud võikastide arv suurem eelmise aasta vastavast nädalast 17 969 kasti võrra.

Queenslandi piimanduse väljaveotes ei ole siiski praegugi veel täit selgust, vaatamata osalisele paranemisele. Seal äsja valitsenud suure kuumuse tõttu on tarvidust heade vihmade järele. Ent kuigi tulevad oodatud sajud, on vähe usutav, et Q.-di piimandus sel hooajal jõuaks tõusta eelmisele tasemele, sest karjad kannatasid rängalt põua all ning palju loomi hukkus. Nüüd levis seal jälle eriline kolmepäevataud, mis ei tapa, kuid mõjub piimaannile.

Uus-Meremaa piimanduse seisund oli senini väga hea ning tema väljavedu suurenes tunduvalt Austraalia võipuuduse arvel.

Arvestades paranenud seisundit jaanuari algul otsustas Australian Dairy Produce Board suurendada või väljavedu Inglise ning määras nädalamaksimumiks 2000 tn.

Jaanuari kestel ulatusid Austraalia võisaadetised Inglise 8 099 tn-le ning Uus-Meremaalt saadeti 19 423 tn, moodustades nädalas keskmiselt 5 504 tn. M. a. sama aja nädalakeskmise oli neilt maalt kokku 6000 tn. Märkimisväärt on, et austraalia võikaubandus idaga on soigus. Majandusringkonnad avaldavad kartust, et siin on tegemist Hollandi-Ida-India võituru püsiva kaotamisega, mis varem oli Austraalia teiseks parimaks selle aine turuks. 1932. a. oli Austraalia käes 96.7% Hollandi-Ida-India võikaubandusest, 1935. a. 82.3%. Viimasel ajal on see vähenenud iga kuuga. Nii oli läinud sept. Austraalia osa vaid 56.8%, see on väikseim % viimase 20 aasta kestel.

Austraalia nisu väljaveo läinud hooaeg lõppes 30 nov. Seks ajaks tõusis väljaveetud nisukogus 95 milj.-lt buš. 1934/35. a. sesooni 104 milj. buš. vastu. Käesoleva sesooni lõikust arvatakse 134 milj. buš. l. a. 142,5 milj. buš. vastu.

Nisuhind maapidajale oli 1936. a. algul 3/— buš., dets. oli see hind aga juba 5/—.

Hinnatõusu tekitas nähtavasti asjaolu, et nisu oli 1936. a. vähem kui maailmaturu-tarvitus. Elavnemist tekitasid ka Itaalia ostud.